

ИНДЕКСИТЕ СА НАДОЛУ, НО ТЪРГОВИЯТА ЩЕ ПРОДЪЛЖИ

Възможно е сивият сектор да се активизира още повече

21.11.2008г.

Бистра Илкова

изп. директор на БФБ-София АД

В-К «КЛАСА»

ИНТЕРВЮИРАЩ: ЛЮДМИЛА КУЮМДЖИЕВА

Г-жо Илкова, виждаме, че ситуацията на световните капиталови пазари и у нас продължава да не е добра? Какви мерки трябва да предприемат борсите за да може негативният ефект от кризата да се ограничи?

Нещата очевидно не могат да се решат с един замах. Мерките, които предприеха правителствата на САЩ и на западноевропейските държави, бяха от днес за утре. Но действително те не са взети за една нощ, а са резултат на дълго премисляне. В крайна сметка се оказаха най-подходящите за момента. По отношение на борсите всички видяхме, че финансовата криза безапелационно, със страхотна амплитуда и магнитут удари капиталовите пазари, като не ги остави дори да си поемът дъх и да усмислят какво всъщност се случва. Бяхме свидетели на една безпрецедентна криза на капиталовите пазари, като финансовият колапс и фондовите борси се движеха в синхрон. По начина, по-който затвори Азия, се движат пазарите в Европа, така и отварят пазарите в САЩ. Синхронът на тези действия означава, че проблемите са едни и същи и това не може да се прогнозира. Не трябва да забравяме, че фондовата борса като цяло е мястото където се срещат продавачите на акции, емитентите на финансови инструменти и купувачите, инвеститорите. Самата борса като оператор трябва в рамките на закона да осигурява равен достъп до търговия на членовете си и техните клиенти, равен достъп до пазарна информация и спазване на правилата за търговия. Част от борсите предприеха спиране на търговията заради световната финансова ситуация. Българска фондова борса няма право по закон да спира търговия в тази ситуация на пазарите, а само при обстоятелства, свързани с национален бунт, политическа криза или други. Това, че индексите са спаднали с повече проценти не

означава, че търговията трябва да бъде преустановена.

Стр. | 2

Мерките, които борсата трябва да предприеме е да бъдем плътно зад компаниите. Ние трябва да поощряваме публичните дружества, защото при такава ситуация и криза е твърде възможно сивият сектор да се активизира още повече. Връщането на доверие означава хората, които имат желание да инвестират, да знаят, че компанията има потенциал и че тя има на къде да се развива. Ние имаме набелязани мероприятия и мерки и ще демонстрираме открито подкрепата си, стимулите и поощренията на компаниите, които се търгуват на БФБ. Държавата също би могла да помогне. Например, може да се създадат стимули и преференции в участия в търгове, в конкурси, при усвояване на пари от еврофондове. Голяма част от инфраструктурните проекти, които предстоят, имат възможност да се развиват на капиталовите пазари. Аз подкрепям антикризистните мерки, които правителството предприема. Това, което трябва да се направи е, премахването на максимум административни ограничения и множество стимули.

Защо, според Вас, индексите на БФБ стигнаха невиджани дъна? И какво означава безпрецедентният срив на BG40 под базовите 100 пункта?

Това, дали даден индекс е под базовата си стойност, няма никакво значение. Спадовете и покачванията в момента не означават нищо. Пониженото доверие, хаосът и паниката движат пазара. На всички им е ясно, че инвестирането в ценни книжа е рисково и всеки доброволно е отишъл и е вложил парите си. Индексите в момента не отразяват реалното финансово състояние на най-добрите български компании.

Смятате ли, че това е отражение на липсата на доверие и интерес към водещите 40 компании в страната или е естествена реакция на фона на нестабилността на финансовите пазари?

Един от основните проблеми е липсата на инвестиционна култура. Трябва всеки, който иска да инвестира да се допитва до финансови съветници и до брокери. В страната започват да нарастват индивидуалните играчи, които директно пускат своите поръчки за покупки и продажби през електронни системи за търговия. Както малки инвеститори на борсата, така има и много големи такива. Като например, пенсионните фондове. Те разполагат с пари, които ще бъдат изплащани след много години, така че могат да изградят стратегията как да ги инвестират.

Няма значение кой индекс гледаме, а неговият икономически фундамент. Не можем да говорим, че няма интерес към водещите компании, защото щом има борсов оборот, значи има кой да продава и кой да купува. Факт е че няма голям наплив, но все пак има сделки.

Скоро страната ни беше представена на форум във Франкфурт. Каква е вашата оценка за случилото се в най-големия финансов център на Германия и какви бяха настроените там?

Участието ни там бе много ползотворно, най-вече като се намираме в средата на една огромна криза. Нашите най-добри публични компании се представиха на изложението, където около 5000 инвеститори и участници се събират всяка година. Форумът беше много положителен, но не трябва да се надяваме още утре чужди инвеститори да дойдат при нас. Публичните ни компании ще направят всичко възможно да разширят износа си, защото в условия на криза всички знаем, че производството се свива и пазарът също. Това се случва, защото контрагентите им на запад също изпитват сериозни затруднения.

Можем ли скоро да очакваме засилено инвестиране на капитали от страна на чужди инвеститори?

По вероятно е да има засилване на инвеститорския интерес от гледна точка на партниране между публичните компании и потребителя на продукцията. Това сътрудничество индиректно ще стабилизира и укрепи понататъчното развитие на компаниите. В момента голяма част от тях с добри тримесечни резултати са фирми, които работят по стари договорни поръчки. Ние трябва да привлечем чуждите инвеститори да си партнират с нашите компании.

Какви са предимствата да се инвестира в страната ни?

Едно от най-големите предимства на България е данъчните преференции: данъкът върху печалба е само 10%, плоският данък, нулевият данък върху капиталовата печалба на борсата, 5% данък върху дивиденди, стабилизиращият банков сектор. Това са все неща, които не трябва да се пренебрегват, защото има страни в Източна Европа, които нямат тези преференции.

Имате ли прогноза кога ще приключи финансова криза?

Никой не може да каже кога, как и какво значи свършване на кризата. Кризата в България ще свърши, когато максимално успешно реализираме антикризистните мерки. За мен най-успокояващо е това, че политическите партии макар и да имат разногласия, мислят в една посока. Ние сме свидетели на решенията и мерките, които американското правителство и западният свят взеха само за една нощ. За мен най-важно е в момента ситуацията да не политизира и да се минимализират щетите от нея.

Кои са основните проблеми в развитието на инфраструктурата на капиталовия пазар у нас с оглед на разразилата се финансова ситуация по света?

Бизнесът ще се свие. Това никак няма да е добре за страната, защото ние сме малка държава и не можем да се мерим с други големи и развити икономики и пазари. При нас

има едва 87 посредници, от тях най-активни са 15 – 20 и кризата ще им се отрази най-много на тях. Има нужда от реструктуриране от страна на компаниите и преосмисляне на инвестициите.

Какво се случва с капитализацията на борсата? Какви са прогнозите ви до края на годината?

Няма как да има прогноза до края на годината защото капитализацията е сбор от броят ценни книжа плюс цената на затваряне от предходния ден.

Вашата визия за Българска фондова борса през 2008 г?

Тази година за нас беше добра от технологична гледна точка. Ние успяхме абсолютно по план да въведем Ксетра и от германската страна много се зарадваха на нашата коректност. По време на форума за Югоизточна Европа с шефовете на различни борси от региона стигнахме до идеята да създадем Балкански форум, който да обединява всички малки форуми през годината и по този начин проблемите и темите, които имаме да обсъждаме, да станат по глобални. По този начин ще се свържем и с повече инвеститори и ще имаме възможност да им представим различни идеи защо те да инвестират тук.

